

insecte

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERL. ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

No. 234.

Deel X.

1 Juli 1940.

Adres der Redactie :

Dr. D. MAC GILLAVRY, „De Haaf”, Bergen, N.H.,
Nederland.

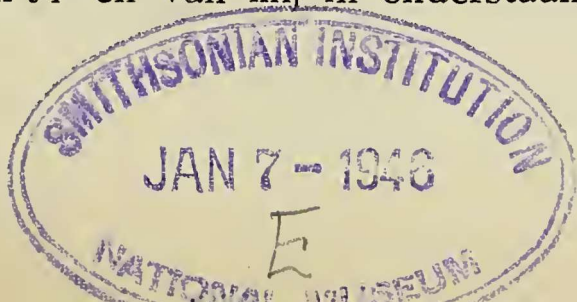
INHOUD : A. J. Besseling : Iets over de variabiliteit bij Hydrodroma-soorten. — B. J. Lempke : Boekaankondiging ; E. u. H. Urbahn, Die Schmetterlinge Pommerns. — D. Mac Gillavry : Bibliographische Bijdrage IX ; S. C. Snel-
len van Vollenhoven, Gedaantewisseling en Levenswijze Insecten en J. E. Rombouts, De dieren van Nederland. — D. Mac Gillavry : Een determinatie-tabel voor de families der Hemiptera Heteroptera. — G. Barendrecht : Eenige op-
merkingen over praepareeren. — G. Kruseman : Boekaan-
kondiging ; Festschrift Strand I en III. — Adresverande-
ringen.

Iets over de variabiliteit bij Hydrodroma-soorten.

Van dit genus is wel de bekendste soort *despiciens* O. F. Müller 1776, die voor cosmopoliet doorgaat en ook in ons land heel gewoon is. Van deze soort is 1 varieteit bekend : *micoletzkyi*, beschreven door Fr ü c h t l in 1924 (in Arb. Zool. Inst. Univ. Innsbrück, Bd II Heft 1), voorkomende in Noord-Tirol. Deze varieteit bezit een geringer aantal zwemharen op de pooten en houdt hiermede het midden tusschen *despiciens* en de zuid-europeesche *torrenticolus*. Met inbegrip van de dubieuze (?) *fuscatus* Thon 1897, is dit, voor zoover mij bekend, alles wat tot heden van *Hydrodroma* uit Europa beschreven werd.

Bij de bewerking van mijn inlandsch materiaal, een kleine 500 exx., had ik dan ook niet de verwachting iets anders dan de gewone *despiciens* te zullen ontmoeten. Het is echter anders uitgekomen en ik kon een onbekende variabiliteit waarnemen in de beharing van de diverse pootleden; deze is bovendien geheel anders dan bij Fr ü c h t l.

Voor de overzichtelijkheid vat ik de resultaten van Fr ü c h t l en van mij in onderstaande tabel samen.

JAN 7 '46

	<i>despiciens</i> Früchtl	<i>micoletzkyi</i> Früchtl	Nymphe inl.	1e adult inl.	2e adult inl.
1) 2P5 lat.	8	1	1	1	4—11
2) 3P4 lat.	16	7—11	2—4	11—14	14—19
3) 3P5 lat.	11—14	6—7	3—4	7—12	9—14
4) 4P4 lat.	15—19	8—11	3—5	11—13	14—16
5) 4P4 med.	14—16	5—11	3—5	11—14	11—18
6) 4P5 lat.	10—13	4—8	0	0	4—8
7) 4P5 med.	5	0	3—5	6—11	7—15

Despiciens Früchtl komt het meest overeen met het 2e inlandsche adult. Bij mij is de variatiebreedte van de vijf eerste kenmerken grooter, waarschijnlijk gevolg van een grooter aantal onderzochte exx. Bij de kenmerken 6 en 7 is er echter verschil: bij Früchtl staan de meeste zwemharen lateraal en bij mij mediaal. Derhalve is *despiciens* Früchtl iets anders als het 2e inlandsche adult, tot heden eveneens met de naam *despiciens* aangeduid.

Micoletzkyi Früchtl kan worden vergeleken met het 1e inlandsche adult. Het 1e kenmerk is voor beide gelijk: één zwemhaar. Van de kenmerken 2 tot en met 5 is de variatiebreedte in beide gevallen ongeveer dezelfde. Echter is bij de inlandsch exx. het aantal zwemharen telkens grooter dan bij Früchtl: beide kenmerken grenzen aan elkaar. Toch geloof ik dat dit meer toeval is: bij onderzoek van nog meer exx. moet de variatiebreedte toenemen en vindt overschrijding van deze grenzen plaats. Bij de kenmerken 6 en 7 vinden we dezelfde eigenaardige verwisseling als hierboven: bij Früchtl ontbreken de zwemharen mediaal en bij mij lateraal aan het 5e lid der 4e pooten. Dit 1e inlandsche adult werd tot heden eveneens tot *despiciens* gerekend.

Nog zijn in de tabel opgenomen de aantallen zwemharen, gevonden bij inlandsche nymphen.

Bovenstaande tabel toont dus duidelijk aan dat we hier met 4 verschillende vormen van adulti te doen hebben, en we kunnen al dadelijk de vraag stellen welke hiervan oorspronkelijk door Müller beschreven werd. Op deze vraag is niet met zekerheid een afdoende antwoord te geven: noch beschrijving, noch afbeelding geven hieromtrent de noodige opheldering.

Bedenkende dat de milieugesteldheid van Müller's vindplaats: Seeland, het meest overeenkomt met die in ons land, houd ik het ervoor dat Müller een of beide onzer inlandsche vormen onder de oogen heeft gehad en daar het 1e inlandsche adult de meeste overeenkomst vertoont met de nympe, houd ik deze voor *despiciens* en stel ik voor het 2e adult de naam *pilosa* nov. subsp. voor. In tegenstelling met Früchtl spreek ik liever van subspecies aangezien het hier een eenvoudige onder-verdeeling eener soort geldt.

Despiciens Früchtl 1924 blijft alzoo nog nieuw te benoemen; in dit verband zou het van belang zijn te weten hoe en met welke aantallen zwemharen de nymph uit N.-Tirol is uitgerust.

Zooals hierboven gezegd, geldt *despiciens*, zooals deze soort tot heden werd opgevat, als cosmopoliet. Er is m.i. alle aanleiding voor deze opvatting te herzien: het schijnt mij niet onmogelijk dat bij nadere bestudeering van exx. uit andere werelddeelen of zelfs uit Europa, nog meer verschillen in aantal en plaatsing der zwemharen voor den dag komen.

Beide subspecies van *despiciens* komen in ons land veelvuldig voor; *pilosa* echter meer dan *despiciens*.

's Hertogenbosch.

A. J. BESSELING.

Boekaankondiging.

E. und H. U r b a h n, Die Schmetterlinge Pommerns. Stettiner Entomologische Zeitung, vol. 100, p. 185—826 (separaat p. 1—642), 31-12-1939. *)

Er gaat geen jaar voorbij of één of meer belangrijke publicaties op lepidopterologisch gebied vragen onze aandacht. Ongetwijfeld is dit een verblijdend teeken. Het bewijst, dat de bloei van de vlinderstudie, die omstreeks het begin van de twintigste eeuw aanving, nog steeds voortduurt.

Het werk van de beide U r b a h n 's behoort tot de beste faunistische publicaties, die over een gedeelte van Duitschland verschenen. Na een inleiding van 37 pags., waarin o.a. de wijze van werken, de geraadpleegde collecties en de literatuur behandeld worden, volgt het systematische deel (p. 38—614) met een opsomming van de 952 uit Pommeren bekende Macrolepidoptera.

Bij elke soort wordt nauwkeurig de in Pommeren waargenomen vliegtijd vermeld. Merkwaardig, zooals de gegevens uit dat gebied vaak met de onze overeenstemmen! Waar bij ons de generaties zonder scherpe scheiding in elkaar overgaan, wordt in Pommeren bijna altijd hetzelfde verschijnsel geconstateerd. De beide uiterste waargenomen data verschillen wel vaak met de onze, maar een algemeene regel geldt hierbij in het geheel niet. Soms is de Pommersche begindatum wat vroeger, maar even vaak winnen wij het. Wanneer de vliegwaarnemingen over een langere reeks van jaren voortgezet worden, zullen de Nederlandsche en de Pommersche tijden dan ook waarschijnlijk aardig met elkaar overeenstemmen.

*) Separata zijn voorloopig nog verkrijgbaar bij de „Entomol. Verein zu Stettin“, Museum, Hakenterrasse, voor 10.— RM.; later alleen de geheele jaargang voor 15 RM. bij Friedländer, Berlin.